

25 Νοεμβρίου 2003

Κυρία Χάρη Καλλιγιά
Πρόεδρο
Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ε.Ε.
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
Τριπόδων 28
105 58 Αθήνα

Αγαπητή Κυρία Καλλιγιά,

Με τη σειρά μου σας ευχαριστώ για το γράμμα σας της 13^{ης} Νοεμβρίου αλλά και για τον χρόνο και κόπο που διαθέσατε πάλι για το θέμα του ναού των Αγίων Θεοδώρων στον Τσόπακα της Μάνης. Φρονώ ότι η πρότασή σας είναι λογική αλλά θα ήθελα πάλι να εκφράσω μερικές απορίες.

Η μελέτη «στερέωσης» του ναού αποτελεί προφανώς το πρώτο μέρος της όλης μελέτης αποκατάστασης στην οποία στοχεύουμε και που είχε τρόπον τινά αποφασισθεί από το Υπουργείο Πολιτισμού. Κάνω αυτή τη διευκρίνιση διότι καλό θα ήταν να προωθηθεί η ολοκλήρωση της μελέτης αποκατάστασης παράλληλα με την προώθηση του «έργου στερέωσης».

Άλλωστε, χωρίς γνώση της τάξης μεγέθους των ποσών που θα απαιτηθούν για τις διάφορες εργασίες στο ναό, δεν είναι εύκολο να αναζητηθούν και άλλες χορηγίες.

Βέβαια παραμένει για μένα ασαφές με τι ποσό προτίθεται το ίδιο το Δημόσιο να συμβάλει στην εκτέλεση του όλου έργου, στοιχείο και αυτό αναγκαίο για το Fund-Raising. Θα πρέπει δηλαδή, να πεισθούν οι χορηγοί ότι το Δημόσιο έχει πάρει στα σοβαρά το όλο έργο που δεν κινδυνεύει να μείνει ημιτελές από έλλειψη πόρων.

Τέλος, ως προς την τελευταία παράγραφο της επιστολής σας για την ευθύνη του Υπουργείου Πολιτισμού για τις «οποιοσδήποτε επεμβάσεις» στο ναό, θέλω να πιστεύω ότι η έννοια της «προστασίας» αυτής περιλαμβάνει και την απαγόρευση χρησιμοποίησης του ναού από τον φερόμενο ως ιδιοκτήτη του, ως κοιροστάσιο (!), όπως μας είχε καταγγελθεί πριν μερικά χρόνια.....

Και πάλι σας ευχαριστώ ειλικρινά για τη βοήθειά σας.

Με αγάπη ευχαριστώ

Υ

29 Οκτωβρίου 2003

Κυρία
Χάρη Καλλιγιά
Πρόεδρο
Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς
Ελληνικής Εταιρείας για την προστασία
του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς
Τριπόδων 28
105 58 Αθήνα

Αγαπητή Κυρία Καλλιγιά,

Σας ευχαριστώ για το γράμμα σας της 16^{ης} τρέχοντος για το θέμα της διάσωσης του ναού των Αγίων Θεοδώρων στον Τσόπακα Μέσα Μάνης αλλά και για τον κόπο που κάνατε να προωθήσετε την υπόθεση. Είναι ένα πρώτο σοβαρό βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση.

Σας δηλώνω εκ προοιμίου ότι είμαι διατεθειμένος να καλύψω τη δαπάνη της μελέτης για τη συντήρηση και την αποκατάσταση του ναού, θα ήθελα ωστόσο να διατυπώσω τις εξής απορίες :

1. Θέλω να πιστεύω ότι η ανάθεση της μελέτης (από την Ελληνική Εταιρεία) θα γίνει εν γνώσει και με το σύμφωνο της αρμόδιας Υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού.
2. Δεν έχω ακόμη αντιληφθεί εάν ο ναός, που έχει κηρυχθεί ως αρχαίο μνημείο, ανήκει πράγματι - όπως μου είχε λεχθεί - σε ιδιώτη και, εάν ναι, ποιες οι κατ' ακολουθίαν συνέπειες για το έργο που επιθυμούμε να εκτελέσουμε. Θέλω ακόμη να πιστεύω ότι, μετά την εκτέλεση του έργου, η στοιχειώδης φροντίδα για το ναό θα είναι εξασφαλισμένη.
3. Διαπιστώνω ότι η πρόταση Μαμαλούκου δεν αναφέρει προϋπολογισμό ή, έστω, εκτίμηση κόστους του όλου έργου, πράγμα απαραίτητο για τυχόν ανάθεση της μελέτης. Ούτε υπάρχει, άλλωστε, ένδειξη του κόστους επίβλεψης του έργου.
4. Διαπιστώνω επίσης, ότι η προσφορά Τσακόπουλου δεν αναφέρει χρόνο ολοκλήρωσης και υποβολής της μελέτης.

5. Θέλω επίσης να πιστεύω ότι στα «έξοδα» του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς περιλαμβάνεται και η φροντίδα α) λήψης των εκάστοτε απαιτητών αδειών (ΚΑΣ κλπ.) και β) συλλογής όλου του πληροφοριακού, σχεδιαστικού, φωτογραφικού και λοιπού υλικού που θα χρειαστεί εάν αποφασιστεί κάποτε η έκδοση του ιστορικού του έργου διάσωσης του ναού.
6. Τέλος, αναφερόμενος στην τελευταία παράγραφο της επιστολής σας, οφείλω να διευκρινίσω ότι ουδέποτε ανέλαβα να συλλέξω το απαιτούμενο για την αποκατάσταση του ναού ποσό. Ευχαρίστως θα συμβάλω, ελπίζω ότι ο κ. Maljers, ίσως και το Ίδρυμα Κωστοπούλου, επίσης θα συνεισφέρουν αλλά πιστεύω ότι, με αυτή τη «μαγιά» (seed-money), η Ελληνική Εταιρεία είναι ο καταλληλότερος φορέας για την ολοκλήρωση του απαιτούμενου Fund-Raising.

Αγαπητή Κυρία Καλλιγιά, λυπούμαι που μακρυγόρησα αλλά ελπίζω να το εκλάβετε ως απόδειξη του ενδιαφέροντός μου.....

Με χαρά ειλικρινώς

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΑΜΑΛΟΥΚΟΣ – ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΑΜΠΟΛΗ - ΜΑΜΑΛΟΥΚΟΥ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Αρχιτέκτονες Μηχανικοί ΕΜΠ - Αναστηλωτές MA in Conservation Studies IoAAS, University of York, UK

Έκτορος 9, Βριλήσσια 152 35, Αθήνα

τηλ. 210- 6132821, 210-6138185, κιν. 6944-849909, fax. 210-6135071

e-mail : mnimeio@tee.gr

ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΟΥΡΝΙΩΤΗΣ – ΠΑΥΛΑΤΟΣ

Πολιτικός Μηχανικός ΕΜΠ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Αρ. Πρωτ. 1036

Ημερομηνία

30/6/03

Αθήνα, 18 Ιουνίου 2003

Προς το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ελληνικής Εταιρείας
για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς

Θέμα : Μελέτη συντηρήσεως και αποκαταστάσεως
Ιερού Ναού Αγίου Θεοδώρου Τσόπακα Μάνης

Κατόπιν προφορικών μας συνεννοήσεων, σας υποβάλλουμε τις προτάσεις μας σχετικά με την εκπόνηση Μελέτης συντηρήσεως και αποκαταστάσεως του Ιερού Ναού Αγίου Θεοδώρου Τσόπακα Μάνης.

A. Η Μελέτη

A.1 Περιγραφή της Μελέτης

Η Μελέτη θα παραδοθεί στο στάδιο της μελέτης εφαρμογής και θα είναι παρουσιασμένη σε τεύχος ώστε να μπορεί να υποβληθεί για έγκριση από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΠΟ.

Η Μελέτη, σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ΔΑΒΜΜ, θα περιλαμβάνει :

1. Πλήρη και αναλυτική αρχιτεκτονική αποτύπωση του ναού παρουσιασμένη σε ηλεκτρονική σχεδίαση (γενικά σχέδια (κατόψεις, τομές, όψεις) σε κλ. 1:50 ή 1:40 και λεπτομερειών σε κλ. 1:10 κα) και πλήρη φωτογραφική τεκμηρίωση για τις ανάγκες της μελέτης.
2. Διάγνωση των διαφόρων προβλημάτων του μνημείου (δομικών, οικοδομικών, αισθητικών, λειτουργικών και αναδείξεως της ιστορικής και αρχαιολογικής του αξίας). Η διάγνωση θα παρουσιαστεί με κείμενα και σχόλια στα σχέδια αποτυπώσεως της υπάρχουσας καταστάσεως των κτιρίων.
3. Πρόταση συντηρήσεως και αποκαταστάσεως του μνημείου. Η πρόταση θα παρουσιασθεί με κείμενα (Τεχνική Περιγραφή) και σχέδια (γενικά σχέδια (κατόψεις, τομές, όψεις) σε κλ. 1:50 και σχέδια λεπτομερειών σε κλ. 1:10 κα) με σχολιασμό των προτεινομένων επεμβάσεων.

A.2 Χρόνος Παραδόσεως της Μελέτης

Η παράδοση της Μελέτης θα γίνει σε πέντε μήνες από την ημερομηνία αναθέσεως.

A.3 Αμοιβή της Μελέτης

Η αμοιβή για την εκπόνηση του συνόλου της Μελέτης (Αρχιτεκτονικής και Στατικής) υπολογίζεται κατ' αποκοπήν στο ποσόν των 17.000 ΕΥΡΩ πλέον ΦΠΑ 18%.

Στην παραπάνω αμοιβή δεν περιλαμβάνεται η αμοιβή επιβλέψεως του έργου.

Για οποιαδήποτε διευκρίνιση και συμπληρωματική πληροφορία είμαστε στη διάθεσή σας.

Με τιμή

Σταύρος Μαμαλούκος

ΓΡΑΦΕΙΟ 57 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΣΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Dr Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π. - D.P.L.G.
ΤΟΝΙΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.
Βουτσινά 59 15561 ΧΟΛΑΡΓΟΣ τηλ.: 210-6529027 fax: 210-6528783 e-mail: pantsa@otenet.gr

Προς την Ελληνική Εταιρεία
για την Προστασία του Περιβάλλοντος
και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Υπ' όψιν Κας Ειρήνης Γρατσία

Fax: 210-3225240

Αθήνα, 25 Ιουνίου 2003

Σας στέλνουμε την οικονομική προσφορά για τη μελέτη του έργου
αποκατάστασης του ναού του Αγίου Θεοδώρου (Τρισάκια), στο χωριό
Τσόπακα, κοιν. Δρυάλου της Μάνης.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Αρ. Πρωτ. 1001 Ημερομηνία

26/6/03

ΓΡΑΦΕΙΟ 57 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΣΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Dr Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.- D.P.L.G.
ΤΟΝΙΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗ Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.
Βουτσινά 59 15561 ΧΟΛΑΡΓΟΣ τηλ.: 210-6529027 fax: 210-6528783 e-mail: pantsa@otenet.gr

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΣΤΟΝ ΤΣΟΠΑΚΑ, ΚΟΙΝ. ΔΡΥΑΛΟΥ ΜΑΝΗΣ

Εργο: Μελέτη αποκατάστασης του ναού του Αγίου Θεοδώρου
(Τρισάκια), στο χωριό Τσόπακα, κοιν. Δρυάλου της Μάνης.

Εργοδότης: Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της
Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Συνολική επιφάνεια: 120 μ2 περ.

Προϋπολογισμός: 120.000 Ε

Μελετητές:

Παναγιώτης Τσακόπουλος,
Τόνια Κατερίνη

Dr Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.- D.P.L.G.
Αρχιτέκτων - Μηχανικός Ε.Μ.Π.

Σύμβουλος:

Ελένη- Άννα Χλέπα

Αρχιτέκτων- Αναστηλωτής

Η μελέτη αποκατάστασης του ναού του Αγίου Θεοδώρου θα περιλαμβάνει τη φάση της τεκμηρίωσης και της διάγνωσης και τη φάση της πρότασης.

Α. Τεκμηρίωση.

1. Αποτύπωση του ναού σε κλίμακα 1:50 με συμβατική (τοπομετρική) μέθοδο και αποτύπωση «κρίσιμων» λεπτομερειών σε μικρότερες κλίμακες.

Φωτογραφική αποτύπωση κτίσματος, λεπτομερειών και παθολογίας της κατασκευής με φακούς ορθής προβολής και ψηφιακή αναγωγή των φωτογραφιών σε κλίμακα (φωτομωσαϊκά).

2. Περιγραφή κατασκευής και υλικών που έχουν χρησιμοποιηθεί.
3. Συνεισφορά στην ιστορική και αρχιτεκτονική τεκμηρίωση του ναού.
4. Διάκοσμος- τοιχογραφίες:

Καταγραφή- χρονολόγηση.

Β. Διάγνωση.

1. Αξιολόγηση κατάστασης διατήρησης.
Καταγραφή προβλημάτων, ερμηνεία αιτίων που τα προκαλούν.

Γ. Πρόταση.

1. Καθορισμός σωστικών ενεργειών.
Συνεργασία με ειδικό συντηρητή για τη διάσωση των τοιχογραφιών.
Συνεργασία με ειδικευμένο πολιτικό μηχανικό.

2. Πρόγραμμα αποκατάστασης:
Θεμέλια- τοιχοποιίες
Θόλος
Στέγη- απορροή υδάτων
Στοιχεία όψεων- κουφώματα
Δάπεδα
3. Καθορισμός φάσεων επέμβασης.

Δ. Παρουσίαση μελέτης.

1. Σχέδια αποτύπωσης σε κλίμακα 1:50.
Σχέδια λεπτομερειών σε μικρότερες κλίμακες.
Τα σχέδια θα υποβληθούν σε ηλεκτρονική μορφή.
2. Φωτογραφική αποτύπωση λεπτομερειών
3. Τεχνική Εκθεση Τεκμηρίωσης- Διάγνωσης.
4. Σχέδια πρότασης σε κλίμακα 1:50.
5. Τεχνική Περιγραφή Πρότασης.
6. Προϋπολογισμός.

Οικονομική Προσφορά.

Το κόστος της αποκατάστασης του ναού εκτιμάται κατά προσέγγισιν στα 120.000 Ε (υπολογίζεται περ. 1.000 Ε/μ²), με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, από την υπάρχουσα βιβλιογραφία, για το μέγεθός του και την κατάσταση διατήρησής του. Λαμβάνεται επίσης υπ' όψιν η σχετική δυσκολία πρόσβασης στο έργο.

Ο ακριβής προϋπολογισμός μπορεί να δοθεί μετά από επιτόπια επίσκεψη και εκτίμηση των απαιτούμενων εργασιών αποκατάστασης.

Συνολικό κόστος μελέτης:

13.000 Ε

Στο συνολικό κόστος της μελέτης περιλαμβάνονται τα έξοδα:

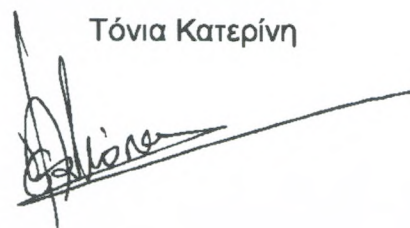
Μετάβασης και παραμονής επί τόπου,
Αποτύπωσης, φωτογραφικής τεκμηρίωσης, σχεδίασης,
Αμοιβών συμβούλων
(συντηρητής τοιχογραφιών, πολιτικός μηχανικός),
Έξοδα μελέτης και παρουσίασης,
Φόροι μηχανικών και λοιπά έξοδα.

Αθήνα, Ιούνιος 2003

Οι αρχιτέκτονες

Παναγιώτης Τσακόπουλος

Τόνια Κατερίνη

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Δ. ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΔΟΣ ΧΑΛΚΙΔΟΣ 22Α

111 43 ΑΘΗΝΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Αρ. Πρωτ.

562

Ημερομηνία

4.4.03.

Ψαλ

28 Μαρτίου 2003

Κυρία
Ειρήνη Γρατσία
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
Τριπόδων 28
105 58 Αθήνα

Αγαπητή Κυρία Γρατσία,

Σας ευχαριστώ για την ευγενική σας επιστολή της 12^{ης} τρέχοντος και για την πληροφόρηση σχετικά με τις ενέργειες στις οποίες έχει προβεί η Ελληνική Εταιρία. Έτσι διαπιστώνουμε ότι το πρώτο βήμα έγινε, επιτέλους, τοποθετήθηκε στέγαστρο στο ναό. Θα περίμενα ωστόσο η αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού να είχε προχωρήσει ένα βήμα ακόμη – να είχε π.χ. καταγράψει, μετά από επιτόπια επιστημονική εξέταση, τις ζημιές που έχει υποστεί μέχρι σήμερα ο ναός και να είχε διατυπώσει δύο ή τρεις εναλλακτικές λύσεις περί του πρακτέου – περιλαμβανομένης και της έννοιας της αγοράς ή απαλλοτρίωσης του ναού και του περιβάλλοντος χώρου εάν πράγματι, όπως λέγεται, αυτοί αποτελούν ιδιωτική ιδιοκτησία.

Ακόμη θα περίμενα η Υπηρεσία να είχε προβεί στις αντίστοιχες εκτιμήσεις του κόστους του όλου έργου. Άλλως η απάντησή μου στο ερώτημα που μου τίθεται εκ νέου – εάν, δηλαδή, συνεχίζεται το ενδιαφέρον μου ώστε να συμβάλω στη διάσωση του ναού – απάντηση που είναι ασφαλώς καταφατική, δεν έχει πολύ νόημα εφόσον δεν γνωρίζουμε το ολικό κόστος. Άλλωστε θέλω να ελπίζω ότι, πέραν των χορηγιών του κ. Maljers (;) και εμού, θα υπάρξουν και άλλες χορηγίες και πηγές χρηματοδότησης, όταν συμπληρωθεί ο σχετικός φάκελλος του έργου.

Είναι προφανές ότι η όλη υπόθεση χρειάζεται ακόμη ενθάρρυνση και, κατά τα κοινώς λεγόμενα, «σπρώξιμο» και θέλω να πιστεύω ότι η Ελληνική Εταιρία έχει όχι μόνο τη βούληση αλλά και την ικανότητα. Ήδη αποδείξατε ότι έχει και τη διάθεση και γι αυτό σας ευχαριστώ ειλικρινά.

Με πολλή εκτίμηση,

Unilever

(9)

F. A. Maljers
Chairman

3 December 1990

Mr. Theodore Papalexopoulos
"Titan" Cement Co, S.A.
8 Dragatsaniou St.
Athens (122)
Greece

Dear Mr. Papalexopoulos,

When we met in Venice recently I mentioned to you my interest in Byzantine architecture in general and in a set of frescoes in a virtually neglected church in the Mani in particular.

As I indicated in our conversation I had asked my old friend Leon Melas to investigate whether it was possible to do something to save these particular frescoes, whereby I personally would be prepared to make money available for this purpose. Most tragically Leon's sudden death brought this to a halt - as it did with so many other projects in which he was involved. When I was in Athens to attend the funeral, I learned that Leon had had contact with the Minister for Culture, but had not succeeded yet in making any material progress in this matter.

As you expressed an interest in this subject when we discussed this in Venice, I wonder whether I might ask you to look at the practical possibilities to protect what, in my view, is a valuable set of frescoes well worth preserving and, in due course, restoring.

Attached you will find my family Christmas Card, which shows the most important - though not the only - fresco in the church. It was made from a photograph I took in May this year. The name of the church and the nearby hamlet in Mani are mentioned on the inside. I hope it gives an impression of the quality of the fresco. If needed, a larger photograph is available with Leon Melas' secretary (Ms. Pandelli) in Elais, to whom I also send a copy of this letter.

Looking forward to hear from you,

kind regards,

F. A. Maljers
F.A. Maljers

Το έγγραφο είναι
(2)

29 Μαΐου 1991

Κύριο
Γιάννη Κωστόπουλο
Πρόεδρο Δ.Σ.
Τράπεζα Πίστεως
Αθήνα

Αγαπητέ μου Γιάννη,

Εσωκλείω φωτοτυπία επιστολής που έλαβα πέρσι τα Χριστούγεννα από τον κ. F.A.Maljers, Πρόεδρο της Unilever. Νομίζω ότι είναι σαφής και δεν χρειάζεται επεξήγηση. Όμως, θεωρώ χρήσιμο να προσθέσω δύο σχόλια:

α) Κατά τον κ. Maljers, ο εν λόγω Βυζαντινός ναός χρησιμοποιείται σήμερα ως χοιροστάσιο (στην κυριολεξία) και γρήγορα θα καταστραφεί εάν δεν διασωθεί με ενέργεια αποφασιστική και:

β) Ο Υπουργός Πολιτισμού αποφάνθηκε ότι είναι πολλά τα Βυζαντινά μνημεία στην Ελλάδα και για να τεθούν προτεραιότητες πρέπει, πρώτα, τα μνημεία ν'απογραφούν. Άρα η συγκεκριμένη περίπτωση, επί του παρόντος τουλάχιστον, δεν ενδιαφέρει.

Είμαι βέβαιος, ότι πολλοί "οικονομικοί παράγοντες" θα ήσαν διατεθειμένοι να συνεισφέρουν στη διάσωση του ναού, όπως άλλωστε ο κ. F.A.Maljers και η δική μου οικογένεια. Χρειάζεται όμως κάποιος κατάλληλος φορέας να αναλάβει πρωτοβουλία. Σκέφθηκα λοιπόν ότι το Ίδρυμα Κωστοπούλου θα ήταν απολύτως ενδεδειγμένο, από απόψεως κύρους και δυνατοτήτων, εάν, βέβαια, εμπίπτει στους σκοπούς του.

Πολύ θα ήθελα να έχω τις απόψεις σου, όταν ευκαιρήσεις να ερευνήσεις το θέμα.

Πολύ ευχαριστώ
Γεώργιος

Συνημμένα:
Φωτοτυπία επιστολής
& φωτογραφία

28 Μαΐου 1998

Προς την
5η Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων
Σπάρτη

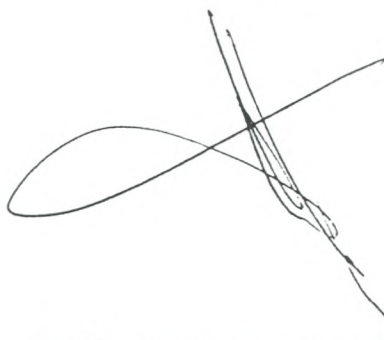
Υπόψη Κας Κατσουγκράκη

Αγαπητή Κυρία,

Σε συνέχεια της τηλεφωνικής επικοινωνίας που είχατε πρόσφατα με τη γραμματεία μου, επιβεβαιώνω και γραπτώς - όπως ζητήσατε - την παράκλησή μας να μας στείλετε το έντυπο ενημερωτικό υλικό που διαθέτετε για τον ναό του Αγίου Θεόδωρου στον Τσόπακα της Μέσα Μάνης.

Ελπίζουμε να υλοποιηθεί μέσα στο 1998 το πρόγραμμα προστασίας του ναού - που όπως είπατε έχει ήδη καταρτισθεί. Από την πλευρά μας, έχουμε ήδη ξεκινήσει μια προσπάθεια ευαισθητοποίησης ορισμένων παραγόντων προκειμένου να προχωρήσουμε σε μια συλλογική προσπάθεια με στόχο τη συμμετοχή μας στη διάσωση αυτού του βυζαντινού ναού.

Με εκτίμηση,

Θεόδωρος Παπαλεξόπουλος

THEODORE PAPALEXOPOULOS

22A, HALKIDOS STREET

111 43 ATHENS

3

Telefax Message

To: Mr. F.A. Maljers
Telefax No (0031) 705 14 0016

From: Theodore Papalexopoulos

Date: October 6, 1998

Dear Mr. Maljers,

I trust you remember a letter you sent me on December 3, 1990 about a neglected 11th century Byzantine church, down in Mani, with a set of frescoes badly neglected.

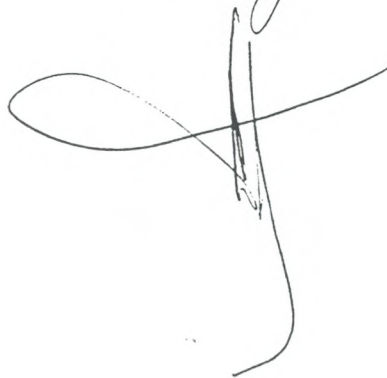
Well, following your nudge, we took up the matter – and by “we” I mean of course Private Enterprise and, to be more, precise, the Costopoulos Institute and myself. Naturally we had to plough our way through layers and layers of bureaucracy. But we finally got formal approval to undertake the protection work necessary. This first phase, I hope, will be finished before the end of the year.

More importantly, however, we raised the interest of the Authorities and Archaeologists who are now cooperating with us.

I thought you would be pleased – and you deserved – to hear of the progress made...Thanks, once again, for your nudge!

I hope your family and yourself are all in good health and doing well.

Sincerest regards

P.S. Please forgive the
fax message
but I couldn't
find your address.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

5^η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση: Αγησιλάου 87
231 00 Σπάρτη
Πληροφορίες: Κ. Αντωνάκος
Τηλ.: 0721-22534
0731-25363

Σ Π Α Ρ Τ Η 22 - 10 - 1998

Αρ. πρωτ. Βαθμός προτεραιότητας
4279

ΠΡΟΣ:

Κ. Θεόδωρο Παπαλεξόπουλο
Χαλκίδος 22^α
111 43 Αθήνα

ΘΕΜΑ: I.N. Αγ. Θεοδώρων
στον Τσόπακα Μέσα Μάνης

1.5^η Ε.Β.Α.
Κλιμάκιο Καλαμάτας
Θουκυδίδου & Χρ. Σμύρνης
24100 Καλαμάτα

Σε συνέχεια της από 28-5-1998 επιστολής σας καθώς και προφορικών συνεννοήσεων με τη γραμματεία σας, σας αποστέλλουμε ενημερωτικό τεύχος σχετικά με τον ναό των Αγίων Θεοδώρων στον Τσόπακα της Μέσα Μάνης, γνωστού και ως Τρισάκια ή Τρισάγια.

Όσον αφορά το πρόγραμμα προστασίας του ναού έχει ήδη εκδοθεί η υπ' αρ. 4194/28-11-1997 απόφαση για την τοποθέτηση στεγάστρου στο ναό την οποία προτίθεται να υλοποιήσει ιδιώτης. Ωστόσο, εξακολουθεί να παραμένει σε εκκρεμότητα η μελέτη αποκατάστασης του ναού και η εν συνεχεία υλοποίησή της, κατεύθυνση προς την οποία θα μπορούσατε να συμβάλλετε, εφόσον το επιθυμείτε.

Σας ευχαριστούμε θερμά για το ενδιαφέρον σας και είμαστε στη διάθεσή σας για τυχόν διευκρινήσεις ή συμπληρωματικά στοιχεία.

Η Προϊσταμένη της Εφορείας
κ.α.α.
Καλλιόπη Διαμαντή
Αρχαιολόγος με Βαθμό Α'

F.A. Maljers

6

9 November 1998

Mr. Theodore Papalexopoulos
c/a Titan Cement
Haldikos Street
11143 Athens
Greece

Dear Mr. Papalexopoulos,

Now that we have returned from Greece I would like to report our observations on the Byzantine Church in Trissakia, Mani, as promised in our telephone conversation.

The church in October 1998 is still in the same, rather deplorable condition in which we first found it in 1990. The beautiful frescos are still unprotected and the elements have free access through some sizeable holes in the building. My recent photographs are virtual identical with the ones I took in 1990 and nothing seems to have changed in the last eight years. The only sign of "progress" was the presence of a pile of iron bars on the site, perhaps an indication of good intentions for some restorative work. I sincerely hope that at least some protective arrangements can be made before too long.

As a general comment on restoration work in the inner Mani I would like to add that some churches have been brought back to their original splendour in an excellent way. Others, unfortunately, give the impression to have fallen victim to local builders whose main intention seems to have been to update the building to more modern standards.

I do hope that in due course the Trissakia church will be restored to its medieval glory.

Kind regards,

F.A. Maljers

23 Δεκεμβρίου 2002

Κύριο
Κώστα Καρρά
Πρυτανείου 19
105 56 Αθήνα

«Ιστορικό της υπόθεσης του Βυζαντινού Ναυδρίου
των Αγίων Θεοδώρων, στον Τσόπακα
της Μέσης Μάνης»

→ στέλνεται

Αγαπητέ μου Κώστα,

Εν συνεχεία της τελευταίας μας συνάντησης στην οδό
Στησικόρου, σε πληροφορώ για τα εξής, όπως είχαμε μείνει σύμφωνοι :
Στις 3 Νοεμβρίου 1990 έλαβα γράμμα του Προέδρου της UNILEVER κ.
Maljers, ως εσώκλειστη φωτοτυπία. Μετά από διάφορες ατελέσφορες επαφές με
πολιτικά πρόσωπα, έστειλα γράμμα στον κ. Γιάννη Κωστόπουλο, με
ημερομηνία 29.5.1991, ως συνημμένη φωτοτυπία, διότι υπέθεσα ότι το Ίδρυμα
Κωστοπούλου λόγω κύρους, είχε, μεγαλύτερες δυνατότητες. Δυστυχώς και εδώ
διαψεύσθηκαν οι ελπίδες μου.

Μετά από διάφορες – έμμεσες και άμεσες – επαφές με την
5^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων στην Σπάρτη έλαβα επιστολή με
ημερομηνία 22.10.98 με την οποία μου διεβίβασαν μεν το «ενημερωτικό
δελτίο» (επίσης συνημμένο) αλλά μου γνώριζαν ότι «εξακολουθεί να παραμένει
σε εκκρεμότητα η μελέτη αποκατάστασης του Ναού και η εν συνεχεία
υλοποίησή της, κατεύθυνση προς την οποία θα μπορούσατε να συμβάλλετε,
εφόσον το επιθυμείτε». Με άλλα λόγια «ούτε τη μελέτη και τον προϋπολογισμό
του έργου δεν αναθέτουμε εάν δεν πέσετε το παραδάκι»....!

Στη συνέχεια, στις 9.11.98, ο ίδιος ο Maljers, συνταξιούχος
πλέον αλλά ακόμη φίλος της Ελλάδας και της Μάνης, μου έστειλε το
συνημμένο γράμμα, που δεν χρειάζεται σχόλια, δυστυχώς.

Και θέτω το ερώτημα μήπως η Ελληνική Εταιρία μπορεί να
λειτουργήσει καταλυτικά και να αφυπνίσει τους αρμόδιους. Μήπως η
συνημμένη έγχρωμη φωτογραφία τοιχογραφίας τραβηγμένης το 1990 από τον
κ. Maljers τους συγκινήσει ...

Παπ' Θεόδωρος

Συνημμένα :
5 κείμενα
1 φωτογραφία